

IZVJEŠĆE O RADU
DRŽAVNE REGULATIVNE AGENCIJE ZA
RADIJACIJSKU I NUKLEARNU SIGURNOST
ZA 2013. GODINU

NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI I STANJE U PODRUČJU RADIJACIJSKE I NUKLEARNE SIGURNOSTI

Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (u daljem tekstu Agencija) uspostavljena je Zakonom o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 88/07). Funkcije i nadležnosti Agencije propisane su člankom 8. Zakona a kao najvažnije mogu se izdvojiti izdavanje dozvola (autorizacija) za obavljanje djelatnosti sa izvorima ionizirajućeg zračenja, obavljanje inspeksijskog nadzora u području radijacijske i nuklearne sigurnosti i donošenje propisa (regulative) iz područja radijacijske i nuklearne sigurnosti.

U prvom kvartalu 2013. godine Agencija je podnijela Izvješće o stanju radijacijske i nuklearne sigurnosti u BiH za 2012. godinu Parlamentarnoj skupštini BiH (u daljem tekstu PS BiH). Podnešeno Izvješće je razmatrano i usvojeno na 49. sjednici Zastupničkog doma PS BiH održanoj 08.07.2013. godine gdje je usvojen i zaključak kojim se zadužuje Agencija da u svom proračunu osigura sredstva za praćenje radioaktivnosti okoliša u BiH.

Izuzimajući navedeno Izvješće i izradu podzakonskih propisa iz područja radijacijske i nuklearne sigurnosti o kojoj će biti riječi u narednom poglavlju, kao najvažnije aktivnosti Agencije izdvajamo:

U Sektoru za autorizaciju Agencije izvršena je obrada:

- 99 izdatih licencija za obavljanje djelatnosti sa izvorima ionizirajućeg zračenja;
- 7 izdatih registracija za obavljanje djelatnosti sa izvorima ionizirajućeg zračenja;
- 82 notifikacije djelatnosti s izvorima ionizirajućeg zračenja;
- 104 odobrenja za promet radioaktivnih izvora i skladištenje izvora;

U inspektoratu Agencije izvršeno je:

- 275 kontrola pravnih osoba koja posjeduju izvore ionizirajućeg zračenja i obavljaju djelatnost sa istim;
- 98 izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka pravnim osobama;
- 3 izdata rješenja o uklanjanju izvora nepoznatog vlasnika.

Vijeće ministara BiH na 67. Sjednici od 06.11.2013. godine donijelo je Odluku o usvajanju Strategije o upravljanju radioaktivnim otpadom u BiH.

Nacrt Državnog akcijskog plana o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od jonizirajućeg zračenja u slučaju izvanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete je završen u 2013. godini.

Za kraj najvažnijih aktivnosti iz stanja u području radijacijske i nuklearne sigurnosti želimo posebno naglasiti aktivnosti na iznalaženju rješenja za centralno skladište radioaktivnog otpada u BiH. Trenutno stanje u BiH je da postoji privremeno skladište radioaktivnog otpada u vlasništvu Vlade Federacije BiH koja nije nadležna za skladištenje otpada sa teritorija Republike Srpske. Prema Zajedničkoj konvenciji o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada koja je stupila na snagu 31.10.2012. godine obveza BiH je da posjeduje Centralno skladište radioaktivnog materijala u koje će se skladištiti radioaktivni otpad nastao na prostoru cijele BiH koji je u najvećem postotku povijesni otpad. Naglašavamo, trenutno stanje u BiH je da se može skladištiti samo radioaktivni otpad sa prostora Federacije BiH, dok otpad sa prostora Republike Srpske samo u izvanrednim situacijama.

ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI

U 2013. godini PS BiH usvojila je Zakon o odgovornosti za nuklearnu štetu objavljen u Službenom glasniku BiH broj 87/13.

Tijekom 2013. godine Agencija je donijela sljedeće podzakonske akte:

- Pravilnik o fizičkoj sigurnosti nuklearnog materijala i radioaktivnih izvora („Službeni glasnik BiH“ broj 85/13).

Tijekom 2013. godine poduzete su i aktivnosti na izradi drugih podzakonskih akata koji se trenutno nalaze u završnoj fazi izrade. Radi se o sljedećim podzakonskim aktima:

- Nacrt Pravilnika o upravljanju radioaktivnim otpadom;
- Nacrt Pravilnika o obuci iz zaštite od ionizirajućeg zračenja;
- Nacrt Pravilnika o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini;
- Nacrt Pravilnika o granicama sadržaja radionuklida u hrani, hrani za životinje, lijekovima, predmetima opće uporabe, građevinskom materijalu i drugoj robi koja se stavlja u promet;
- Nacrt Pravilnika o priznavanju statusa kvalificiranog eksperta za zaštitu od ionizirajućeg zračenja.

ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH UGOVORA

Odluka o ratifikaciji izmjena i dopuna članka XIV A i članka VI Statuta Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) je objavljena u („Službenom glasniku BiH“ broj 4/13).

Sporazum između BiH i IAEA o primjeni zaštitnih mjera u vezi Ugovora o neširenju nuklearnog oružja stupio je na snagu 04.04.2013. godine.

Protokol o izmjenama i dopunama Bečke konvencije o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete stupio je na snagu za BiH 01.06.2013. godine.

Dana 03.07.2013. godine stupio je na snagu Dodatni protokol uz Sporazum između BiH i IAEA o primjeni zaštitnih mjera u vezi Ugovora o neširenju nuklearnog oružja.

Protokol o načinu razmjene informacija i podataka između Agencije i Državnog zavoda za nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske potpisan je 09.07.2013. godine.

EUROPSKE INTEGRACIJE

Suradnja Agencije sa institucijama Europske unije se uglavnom odvija kroz transpozicije Europskih direktiva EURATOM u zakonodavstvo BiH i implementaciju IPA projekta za područje zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti.

U 2013. godini nastavljena je implementacija projekata iz ciklusa IPA 2008 i IPA 2009 i to:

Rb	Naziv projekta
1	Unapređenje tehničkih mogućnosti regulativnih tijela u zemljama zapadnog Balkana;
2	Uspostavljanje kalibracijske laboratorije za ionizirajuće zračenje;
3	Upravljanje otvorenim radionuklidima u medicinskim ustanovama;
4	Jačanje sistema dozimetrijske kontrole za osobe profesionalno izložene ionizirajućem zračenju i pacijente;
5	Smanjenje medicinske i profesionalne ekspozicije u mamografiji;
6	Unapređenje mogućnosti trening centra za zaštitu od zračenja;
7	Unapređenje tehničkih mogućnosti za monitoring radionuklida u životnoj sredini.

U svezi s tim održane su i sljedeće aktivnosti i događaji:

- U BiH je od 15. – 22.01.2013. godine održan tečaj u sklopu IPA projekta „Upravljanje otvorenim radionuklidima u medicinskim ustanovama“ iz 2008. godine kojem su nazočili uposlenici sa odjela nuklearne medicine Kliničkih centara iz Sarajeva, Banja Luke, Tuzle, Zenice i Mostara.
- U Banja Luci je 02. i 03.07.2013. godine održan trening kurs za zaštitu od zračenja u dijagnostičkoj radiologiji u sklopu projekta „Unapređenje mogućnosti trening centra za zaštitu od zračenja u Banja Luci“. U sklopu navedenog projekta objavljen je tender za nabavu opreme, međutim, na tenderu nije bilo prijavljenih osoba te stoga nije došlo do realizacije istog.
- Od 02. - 06.09.2013. godine održan je trening kurs u sklopu projekta „Smanjenje medicinske i profesionalne ekspozicije u mamografiji“. Kurs je održan u Banja Luci i u Sarajevu i sastojao se od teorijskog i praktičnog dijela.
- Tečaj u sklopu IPA projekta 2009 „Jačanje sistema dozimetrijske kontrole za lica profesionalno izložena jonizirajućem zračenju i pacijente“ održan je od 11. – 15. rujna 2013. godine. Tečaj se sastojao od teorijskog i praktičnog dijela. Praktični dio je održan na Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu kojem su nazočili uposlenici službi za medicinsku fiziku i zaštitu od zračenja kliničkih centara iz Mostara, Zenice i Tuzle.

Pored implementacije IPA projekta suradnja Agencije sa institucijama Europske unije se odvija i kroz EURDEP mrežu.

- U sklopu navedenog, od 25. – 27.ožujka 2013. godine, uposlenici Agencije na poziv EURDEP mreže pod okriljem JOINT RESEARCH CENTRE posjetili su radionicu u Aroni u Italiji.
- BiH je 04.11.2013. godine primila službeni poziv za pridruživanje EURDEP mreži.

Svi gore navedeni projekti se nalaze u završnoj fazi implementacije, izuzimajući projekt pod brojem 2, „Uspostavljanje kalibracijske laboratorije za jonizirajuće zračenje“. Implementacija predmetnog projekta u 2013. godine je tekla tako da se od 11. – 14.02.2013. godine vršila priprema za izvoz radioaktivnih materijala iz prostora MDU Čajavec u Banja Luci za Njemačku sa ekspertima firme Gamma Recycling GmbH, nakon čega se od 24. – 27. rujna 2013.godine realiziralo izmještanje radioaktivnih izvora kategorije 1 i 2 i to: tri izvora visoke aktivnosti i dva neutronska izvora. Rješavanjem pitanja izmještanja iskorištenih izvora iz navedenog prostora i renoviranjem prostora, očekujemo i nastavak implementacije ovog projekta

Takođe je, u BiH od 16. – 20.rujna 2013. godine, implementiran projekt Mrežni sustav za monitoring okoliša – gamaspektrometrija vode (ENMS – WGS – Program bilateralne suradnje 2011. godine BiH – Belgija) postavljanjem sonde za monitoring vode u korito rijeke Vrbas u Banja Luci.

SURADNJA SA MEĐUNARODNOM AGENCIJOM ZA ATOMSKU ENERGIJU (IAEA)

Prema Zakonu Agencija je državni partner BiH za suradnju sa IAEA u svezi sa svim pitanjima iz područja radijacijske i nuklearne sigurnosti.

Program tehničke kooperacije se implementira kroz nacionalne i regionalne projekte u ciklusima od po dvije godine, te je u sklopu navedenog Agencija imala niz sastanaka:

- Od 21. – 24.01.2013. godine BiH je posjetio tehnički oficir Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) Steve Evans vezano za projekt SARIS koji BiH treba implementirati.
- Također je u veljači 2013. godine, u sklopu projekta tehničke kooperacije, ekspert iz IAEA Friedrich Gult posjetio centre medicinske fizike u Banja Luci i Sarajevu, a tijekom ožujka mjeseca BiH je posjetio ekspert IAEA Diego Burgos.

- Interregionalna radionica na temu izrade i implementacije modela sustava upravljanja zatvorenim radioaktivnim izvorima koji nisu više u upotrebi održana je u Sarajevu u razdoblju od 25. do 29. ožujka 2013. godine. Radionici su nazočili sudionici iz 13 zemalja svijeta.
- Gospodin Manase Peter Salema, Direktor sektora za tehničku suradnju za Europu u IAEA je posjetio Bosnu i Hercegovinu 16. i 17. travnja 2013. godine. Posjetu je organizirala Agencija kao državni partner BiH za suradnju sa IAEA.
- Od 08. – 11.10.2013. godine BiH je posjetio projekt menadžer IAEA Sandra Steyskal.
- U razdoblju od 18. - 21.11.2013. godine organiziran je Nacionalnom trening kurs za doktore koji obavljaju zdravstvenu kontrolu osoba profesionalno izloženih ionizirajućem zračenju od strane IAEA a u suradnji sa Agencijom.
- BiH je od 27. – 29. studenog 2013. godine bila pod inspeksijskim nadzorom inspektora IAEA Aurelio Yanez Carrera koji je tom prilikom, uz pratnju državnih inspektora za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, posjetio ustanove u Banja Luci, Zenici i Sarajevu.
- 04. prosinca 2013. godine Agenciju je posjetila delegacija Američkog veleposlanstva u IAEA na čelu sa gosp. Hushek i izvršila posjetu institucijama u kojima su implementirani projekti IAEA TC. SAD učestvuje kao donator sa 25% svih projekata IAEA.
- 09. – 13. prosinca 2013. godine Agenciju je posjetio ekspert IAEA za pregled nacrtu plana za izvanredne situacije.

PLANIRANI I REALIZIRANI PROGRAMSKI ZADACI

U naslovu zakonodavne aktivnosti navedeni su podzakonski akti koji su doneseni i objavljeni u 2013. godini. Sljedeći nacrti su urađeni i poslani na mišljenje :

- Državni akcijski plan o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od ionizirajućeg zračenja u slučaju izvanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete (Nacrt poslan na saglasnost drugim institucijama);
- Sporazum o suradnji s Republikom Srbijom u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti (Nacrt sporazuma usuglašen čeka se nadležna institucija RSrbije da pokrene procedure potpisa sporazuma);
- Okvirni program tehničke suradnje s IAEA (Nacrt okvirnog programa gotov čeka se saglasnost IAEA za potpisivanje sporazuma).

Vezano za Izmjene i dopune Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti Agencija čeka odgovor IAEA da primi naše pravnike na razgovor o izmjeni i dopuni Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti.

PRORAČUNSKA SREDSTVA

U toku 2013. godine odobreni proračun za našu Agenciju bio je KM 961.000. Izvršenje proračuna za 2013. godinu iznosi KM 848.354. Uštedena su sredstva na putnim troškovima, unajmljivanju prostora i na naknadama troškova uposlenih. U prosincu mjesecu je zatraženo od MFiT prestrukturiranje uštedjenih sredstava za monitoring životne sredine što je bio zaključak PS BiH. Odgovor MFiT za restrukturiranje je bio negativan.

Na ime prihoda od taksi za izdavanje licencija i autorizacija na podračun Agencije jedinstvenog računa trezora BiH uplaćeno je KM 101.620.